Parallelsessie Beraad en Advies, 20 mei 2021
Lange termijn financiering Stedin
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer L. Onvlee
Raadsgriffie:	de heer H. Sepers
Fracties:	Stadsbelang-Democraten Gorinchem-CDA-PvdA-SGP/ChristenUnie - VVD-D66-SP-GroenLinks-Gorcum Actief-Fractie van Maaren
Portefeuillehouder:	de heer D. van Zanten
Ambtelijk:	de heer M. Matla
Gast:	mevrouw S. van den Hogen
Notulen:	notulistenbureau Leeuwenburgh-Vendrig

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom. Hij licht het programma voor deze sessie toe.

Lange termijn financiering Stedin

Om de energietransitie mogelijk te maken moet Stedin de komende 10 jaar 7 miljard investeren. Hiervoor is het afgelopen jaar een oplossing gezocht en is Stedin voornemens preferente aandelen uit te geven om een deel van de kapitaalbehoefte te realiseren. De gemeente Gorinchem zal over het toestaan van de deze emissie en de wens om deel te nemen moeten besluiten. Op 4 maart is de gemeenteraad middels een I&O geïnformeerd.

Wethouder Van Zanten leidt de bespreking in. Hij schetst de context. De energiestransitie vraagt om grote aanpassingen aan het systeem. De energiebeheerders moeten het net gereed maken voor een duurzame toekomst. De bestaande netten moeten worden uitgebreid en versterkt. De gemeenten en andere overheden zijn hierbij betrokken. De gemeenten zijn aandeelhouders en staan voor een grote opgave. De vraag is of de gemeente bereid is maatschappelijke verantwoordelijkheid te nemen om maatschappelijk kapitaal te verschaffen voor de investeringen in het net.

De heer Wientjes merkt op dat hij had verwacht dat de wethouder een meer vlammend betoog zou houden. Het gaat om een belangrijke investering. Naar zijn mening gaat het om Haags beleid en niet zozeer van de gemeente. Als de gemeente een grotere aandeelhouder wordt dan krijgt de gemeente weinig inbreng. Heeft Stedin wel alles geprobeerd om dit op een andere manier te financieren? Dat het maatschappelijk belang zou opwegen tegen de financiële risico's vindt hij wat te kort door de bocht. De schuldpositie staat onder druk. Het college smijt met geld. Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. De heer Wientjes vraagt de wethouder waarop bezuinigd gaat worden. Hij noemt het afbouwen van de schuldpositie; dat zal niet snel gaan. Met betrekking tot de risico's zegt hij dat de vraag is of de gemeente dit moet willen. Het is helemaal niet zeker dat de aandelen teruggekocht worden. Hij zou een bepaalde periode willen afspreken. Kortom, hij vraagt zich af of dit wel een goede deal is.

De heer Bil zegt dat GroenLinks voor deze aandelen acquisitie is. De energietransitie is belangrijk en dat zal geld kosten. De gemeente profiteert van de infrastructuur en zal eraan mee moeten betalen. Het is goed om aan de voorkant hierin mee te gaan.

De heer Koçak wijst op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeente die genomen moet worden. De noodzaak en de meerwaarde zijn door de wethouder geduid. Hij

sluit zich aan bij de vorige spreker. Het gaat om het inschrijven voor onbepaalde tijd; hij vraagt wat dit concreet betekent voor de gemeente.

De heer Barth zegt in te zien dat de verantwoordelijkheid voor het netwerk genomen moet worden maar het roept ook veel vragen op. Hij verwijst naar de Eneco aandelen en vraagt wat Stedin nu anders maakt dan Eneco. Er is € 7 miljard nodig tot 2030 voor de investeringen. Er wordt nu een aandelen transmissie van € 200 miljoen voorgesteld, voor Gorinchem € 1,36 miljoen. Totaal is het maar 1/35 deel. Wat staat de gemeente nog te wachten, nog 34 van dergelijke verzoeken? Dit baart hem wel zorgen want het lijkt op een kaasschaafmethode.

De heer Kuijten zegt dat het CDA onder de indruk is van de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het energievraagstuk. Het is vergelijkbaar met wat Eneco voorheen was voor de gemeenten. Nu gaat het om een vergelijkbare constructie. Gezien de grote opgave en de vooruitzichten heeft Gorinchem maar een klein aandeel. Hij zou willen opteren voor wat de gemeente wettelijk maximaal zou mogen doen zodat meer gestuurd kan worden op de bedrijfsvoering van Stedin. Hij zou een dubbele pro rato willen aanschaffen.

Mevrouw Pellikaan vindt het een ingewikkeld vraagstuk. De I&O-sessie heeft wel veel verduidelijkt. Het voorstel is goed onderbouwd. Het college onderkent de noodzaak om hieraan mee te werken. Zij ziet het maatschappelijk belang. Als Stedin naar de kapitaalmarkt moet gaan, zal dit leiden tot hogere kosten voor de inwoners.

De heer Wientjes merkt op dat dit niet perse duurder hoeft te zijn. Het gaat hier om een overheidsbedrijf. Je kunt niet stellen dat als dit besluit niet wordt genomen het duurder wordt voor de inwoners.

Mevrouw Pellikaan heeft in de I&O-sessie geïnformeerd naar het gevolg voor de inwoners als Stedin op de kapitaalmarkt moest gaan voor financiering. Het antwoord was dat dit duurder zou worden voor de inwoners.

De heer Wientjes zegt dat dit geen juiste informatie is.

Mevrouw Hamann mist in het voorstel waar de investering precies voor bedoeld is. Het netwerk moet wel verbeterd worden. Wat betekent het voor Gorinchem en de inwoners. Worden de trafohuisjes vernieuwd en wordt er meer infra aangelegd waardoor mensen met zonnepanelen ook energie naar het net kunnen brengen? Zij vraagt nadere informatie. Als de gemeente een klein deel mede financiert, zit de gemeente er wel aan vast. Daar heeft zij moeite mee.

De heer Hassouna is het eens met de heer Wientjes maar D66 steunt het voorstel wel. Het is een goede maatschappelijke investering met een goed rendement. De schuldpositie van de gemeente wordt ook goed in de gaten gehouden.

De heer Van Mourik merkt op dat iedereen het vanzelfsprekend vindt dat er energie geleverd wordt maar er is zeker verbetering nodig. Het is heel belangrijk de infrastructuur op het juiste niveau te houden. Andere partijen zien dit belang ook. In reactie op de heer Wientjes zegt hij dat het beter is om een klein aandeel te hebben dan helemaal geen aandeel.

De heer Wientjes merkt op dat een minderheidsaandeelhouder nauwelijks invloed kan uitoefenen. De vraag is ook of de gemeente hiervoor verantwoordelijk moet zijn.

Mevrouw Pellikaan zegt het eens te zijn met de heer Van Mourik.

De heer Van Mourik geeft aan dat het om maatschappelijk belang gaat en dat het belangrijk is voor de inwoners.

De heer Wientjes zegt dat het college veel geld wil uitgeven en dat de schuldpositie toeneemt. Hij meent dat dit een Haagse aangelegenheid is.

Wethouder Van Zanten reageert op de inbreng in eerste termijn. Bijna alle fracties menen dat de maatschappelijke verantwoordelijkheid hier aan de orde is. De heer Wientjes wijst op de schuldpositie van de gemeente en geeft aan dat het college veel geld uitgeeft. De wethouder meent dat dit te relativeren is. Dit kan ook gezien worden als een investering. Stedin zeker onderzoekt op welke manier dit te financieren is en heeft ook overlegd met de rijksoverheid. Uiteindelijk is dit arrangement het resultaat. Dit is nodig om het eigen vermogen te versterken. Het geld moet uit de markt worden aangetrokken.

De heer Wientjes merkt op dat het duidelijk is dat het geld nodig is. Maar stel dat de gemeente participeert, hoe zit het dan met de andere financieringsmogelijkheden? Stel dat het op de geldmarkt niet lukt, moet de gemeente dan wel aandelen kopen?

Wethouder Van Zanten geeft aan dat het voorstel erin voorziet dat het kapitaal van Stedin versterkt wordt om het geld voor de investeringen te kunnen lenen op de kapitaal markt onder gunstige voorwaarden. Als de versterking van het eigen vermogen niet plaatsvindt dan daalt de rating en moet er meer betaald worden op de kapitaalmarkt. Voor deze eerste tranche is het zo dat voor de korte termijn in de financieringsbehoefte voorzien kan worden. Bij een volgende tranche is het de bedoeling dat aandelen bij nieuwe aandeelhouders geplaatst worden. Het Rijk zal dan ook een bijdrage moeten gaan leveren aan de energietransitie.

Mevrouw Hamann vraagt wat er dan op de korte termijn in Gorinchem verwacht kan worden.

De heer Wientjes merkt op dat dit een eerste kleine stap is en dat in de volgende fase het Rijk gaat bijdragen. Hij meent dat dit omgedraaid moet worden, eerst het Rijk laten betalen. En waarom wordt niet gekozen voor een obligatielening. Nu wordt de gemeente aandeelhouder en dat geld komt niet terug.

Wethouder Van Zanten gaat in op de terugkoop van de aandelen; daar is nog geen zicht op. Als dat wel zou zijn, dan zou de kapitaalinjectie niet geslaagd zijn. Er kan geen zicht gegeven worden op de termijn voor terugkoop van de aandelen. Dat heeft gevolgen voor de credit rating.
Met de korte termijn doelde de wethouder op twee tot vier jaar. Wat dit voor Gorinchem betekent, daar is men nog niet aan toe. Die informatie is er ook niet.
Wat Stedin anders maakt dan Eneco; Stedin is een afsplitsing uit Eneco. Stedin is netwerkbeheerder in dezelfde aandelenverhouding als die de gemeente had met Eneco. Stedin is een nutsbedrijf dat in overheidshanden blijft. Hij verwijst naar de verkoop van de Eneco aandelen.

De heer Wientjes zegt dat he Eneco geld al snel is uitgegeven.

Wethouder Van Zanten zegt dat dit niet zo is.
Hij vervolgt de beantwoording. De € 200 miljoen betekent nog niet zo veel op het bedrag van € 7 miljard. Op termijn is er nog ca. € 600 tot € 800 miljoen nodig om de investeringsopgave te kunnen realiseren.

De heer Barth begrijpt dat de rating belangrijk is. Hij begrijpt dat de gemeente nog tussen de € 6 en € 10 miljoen gevraagd zal worden en informeert hoe de gemeente dit in de meerjarenbegroting kan dragen.

Wethouder Van Zanten antwoordt dat voor de tweede tranche ook gezocht wordt naar andere aandeelhouders. De gesprekken met het Rijk zijn ook nog niet afgerond.

De heer Wientjes zegt dat vele andere gemeenten nog geen aandeelhouder zijn. Zij profiteren hier ook van terwijl het niet zeker is dat zij later instappen. Hij meent dat Stedin eerst naar andere kandidaten moet zoeken. Hij meent dat het niet goed is uitgedacht en dat de wethouder dit ook niet kan weten.

Wethouder Van Zanten vervolgt zijn beantwoording. De gemeente is als aandeelhouder bij de besprekingen betrokken en wat de heer Wientjes voorstelt is een gelopen verhaal dat niet aan de orde is. De heer Kuijten stelde voor dubbel pro rata aan te kopen maar de gemeente is niet aan het beleggen. Grotere aandeelhouders zouden dit wel overwegen maar Gorinchem doet dit niet. Mevrouw Pellikaan vraagt wat er gebeurt als de credit rating zakt; dit leidt inderdaad tot hogere tarieven als onder ongunstige rente geleend moet worden. Hij begrijpt dat de heren Hassouna en Van Mourik het voorstel steunen.

De voorzitter geeft gelegenheid voor een tweede termijn.

De heer Bil zegt dat het voor zijn fractie met name om Stedin gaat. Er is wel een belangrijk verschil tussen Eneco en Stedin. De infrastructuur is hard nodig. Hij begrijpt dat de heer Kuijten voor meer pro rato wil gaan maar hij is het daar niet mee eens.

De heer Van Mourik merkt op dat de VVD Stadsbelang beticht van te veel geld uitgeven. Dat is niet terecht. Het is jammer dat de heer Wientjes het belang van een goed netwerk niet ziet en een beetje als een kruidenier te werk gaat.

De heer Koçak vindt het evident dat Stedin in handen van de overheid blijft. Hij neemt aan dat de prijzen niet fors zullen toenemen. Hij heeft respect voor de expertise van de heer Wientjes en kan zijn VVD-gedachte wel volgen, maar hij wijst op de negatieve gevolgen van privatisering en pleit ervoor Stedin in handen van de overheid te houden. Stedin heeft een goede bedrijfsvoering, ook voor kwetsbare mensen.

De heer Barth zegt dat de wethouder hem duidelijk heeft kunnen maken dat de transmissie gericht is op de credit rating. Het is duidelijk dat bij een tweede tranche de verwachting is dat andere overheden verantwoordelijkheid nemen. Zo niet dan wordt het maximaal beperkt voor Gorinchem tot vier maal de huidige kosten. Hij is overtuigd dat de gemeente dit moet doen.

De heer Kuijten sluit zich aan bij de heren Koçak en Barth. Hij heeft zijn suggestie niet uit winstbejag gedaan maar uit maatschappelijke verantwoordelijkheid.

De heer Wientjes reageert op de heer Van Mourik. Het maatschappelijk belang is duidelijk maar de financiën moeten niet uit het oog verloren worden. Het is ook niet zo dat de energieprijs omhoog zal gaan. Stedin moet wel een overheidsbedrijf blijven; de centrale overheid kan ook instappen.

De voorzitter peilt de opvattingen over de wijze van agendering en stelt vast dat de VVD een motie voorbereidt waarin een andere volgorde en andere voorwaarden aan de participatie worden voorgesteld.
Hij stelt voor dat het een bespreekstuk wordt op dat onderdeel. Op 10 juni zal in de raadsvergadering dan alleen over de motie gesproken worden.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.